

Johan Dahl
landsstýrismaður

Føroyar útflyta makrel fyri millum 1 og 1,2 milliardir í ár

Hví knarra um eina sólstrálandi søgu?

Meira enn 300 fiskimenn og 31 skip tryggja í ár, at øll tey stívliga 120.000 tonsini av makreli, ið verða veidd á føroyskum øki, fara til matna. Harvið verður skapt eitt útflutningsvirði á uml. 1,2 mia. kr. Manningar, arbeidsfólk og fyrítøkur á sjógvi og landi – og landskassin – fáa hart tiltrongdar inntøkur í einari truplari tíð

Klirrandi krónur. Tær mangla í Føroyum í dag

Samstundis, sum figgjar-marknaðirnir bløða, og heims-búskapurin enn eina ferð ridlar, er harðliga brúk fyri øllum inntøkum til okkara felags føroyska húsarhald.

Tað er í hesum ljósi, at makrelveiðan undir Føroyum skal siggjast.

Veiðan skapar eina hart tiltrongda inntøku, og landsins stjórn hevur til uppgávu at fáa sum mest burtur úr hvørjum einasta sterti. Tað ger landsstýrið.

Brúk er fyri inntøkum nógvastaðni: hjá fiskimonnum og teirra familjum. Hjá reiðaríum og fiskivinnufyrítøkum. Hjá handlum og arbeidsfólki, ið fáa inntøkur burtur úr avleiddum virksemini av makrelveiðuni.

Eisini felags húsarhaldskassin – landskassin – hevur brúk fyri inntøkum. Tær skulu m.a. figgja vælferðina í hesum landinum.

Meira enn milliardina

Hvussu sær so út í ár? Jú, júst í ár klirra krónurnar!

Sjálvt um sesongin fyri makrel ikki er liðug enn, sæst rættiliga klárt, at talan er um eina figgjarlig success fyri Føroyar!

Metingin fyri árið vísir, at útflutningsvirðið av makrelveiðuni í 2011 verður umleið 1 – 1,2 milliardir klirrandi danskar krónur!

Makrelveiðan í ár er veruliga ein sólstrálandi søga.

Knarra kortini

Kortini verður dúgliga knarrað nógvastaðni um hesa búskaparligu føroysku sólstrálusøguna.

Retorikkurin í oguttan fyri politiska umhvørvið er populistiskur. Skrivning og nakað av tíðindaflutinginum eru mangan rættiliga einoygd. Sumt av tí skrivaða vísir, at har eru summi, ið ikki vilja broytingar.

Makrelfiskiskapurin verður árla og síðla skýrdur “kaos”, “katastrofa”, “óskipaður” og at vera “stórt tap fyri samfelagið”.

Fokus er á tí negativa, hóast makrelveiðan undir teimum givnu umstøðunum er sera væleydnað higartil.

Tann rætta heildarmyndin

Seinastu vikurnar og mánaðirnir eru fakta kring makrelveiðuna bronglað og vriggjað til ókennilgheit.

Fólk sum heild munna hava trupult við at siggja, hvat vendir upp, og hvat vendir niður.

Tann stutta myndin av makrelveiðuni í ár sær á leið soleiðis út:

° Føroyar hava ásett sær eina eginkvotu á 150.000 tons

° Politiska málið frá byrjan var, at sum mest skal veiðast til matnað, so virðið økist

° Undanfarin ár er at kalla allur makrelurin landaður uttanlands

° Higartil er málið rokkið! Nógv tað mesta av makreli er veitt til matnað, tilvirka umvegis frystiskip í veitt

hava, móðurskip sum hava verið her hjá okkum og Kollafjørð Pelagic

° Umleið 300 fólk hava forvunnið sær góðar inntøkur burtur úr makrelveiðuni hesa vertiðina.

° Tey 8 føroysku uppisjóvarskipini hava sum vant verið við í veiðuni í ár

° Nótáflotin hevur til dato veitt góð 23.000 tons av makreli og uml. 12.000 tons av sild. Metta FOB-søluvirðið

(frítt lossað umborð) á makreli er uml. 230-250 mió. kr. og á sild 50-70 mió. kr.

° Heili 23 onnur skip hava verið á makrelveiðu og vunnið góðar 200 mill í fyrsta-hondvirði

° Mær kunnugt er metta FOB-søluvirðið av felagskvotuni áleið 420 mill krónur

° Nógv arbeiði er skapt til manningar og arbeidsfólk á sjógvi og landi

° Higartil eru seld 14.000 tons av makreli við einum vinningi til landskassan uppá 44,6 milliúnir

° Útflutningsvirðið fyri Føroyar tá øll 126.000 tonsini eru veidd og framleidd, fer at liggja á uml. 1 – 1,2 milliardir krónur.

Hetta er “kaosið”, “katastrofan”, tað “óskipaða” og “stóra tapið fyri samfelagið”.

Sjálvandi eru altíð nøkur lýti, treyðugt so. Stóra hjáveiðan av sild kom t.d. eitt sindur óvart á.

Men man skal hava rættiliga góðan fantasi, til at fáa hetta til at vera eina útilokandi negativa søgu fyri Føroyar.

Kvota í trimum pørtum

Sum nevnt er ásetta makrelkvotan fyri Føroyar 150.000 tons. Burturav hesum er farið til keyp av fiskirættindum í Íslandi og í Russlandi.

Politiska avtalan ásetur, at kvotan skal skipast í triggjarpartar.

Uml. 60.000 tons fara til verandi pelagiska flota. Av hesum eru 35.000 tons uttan avgjald og 25.000 tons við avgjaldi á 25 oyru fyri kilo.

Felagskvotan er 41.450 tons og er ætlað øllum øðrum veiðiførum undir føroyskum flaggi við veiði- og fiskiloyvum.

Sum nakað nýtt skulu seljast 20.000 tons á uppboði til skip og bátar undir føroyskum flaggi.

Út yvir omanfyri nevnda eru 5.000 tons av makreli avsett til Havstovuna til

vísindaligar kanningar. Um neyðugt kunnu 3.000 tons afturat fara til vísindaligt endamál.

Nógvur fiskur og lítill frystiorka

Partur av politiska málinum er, at sum mest av makrelveiðuni skal fara til matnað, so virðið fyri Føroyar kann gerast størst møguligt.

Hetta er ein avbjóðing, tí í Føroyum er avmarkað móttøkuorka og frystiorka

til tey samlaðu XXX.XXX tonsini, og makrelsesongin er stutt, bert uml. 3 mánaðir.

Skal makrelurin fáast til matnað, skal móttøkan vera effektiv og frystiorkan stór, tí fiskurin er viðbrekin hesa ársins tíð og spillist skjótt.

Tað hevði ikki borið til hjá øllum skipunum at fiska makrel og so lagt seg í kø hjá Kollafjør Pelagic at bíða eftir landing. Tá hevði lítið farið til matnað, og nógvar inntøkur høvdu verið mistar.

Móðurskip og frystiskip eru neyðug

Her er tað, at vit koma til knarrið, sum í veruleikanum byggir á eina – helst tilvitaða – misskiljing.

Fleiri illneitast inn á, at “útlandingar fara avstað við fiskinum”, og at hann “ikki verður landaður til føroysk virkir og fyrítøkur”.

Sakin er, at um fiskurin skal fara til matnað, og Føroyar harvið skulu fáa meira burturúr, so hevur verið neyðugt at innflyta og økja móttøkuorku og frystiorku.

Tí eru samstørv skipað við móttøkuskip við stórari frysti- og móttøkuorku. Tey koma afturat verandi virki í Kollafirði og møguliga øðrum virkjum, sum kundu innfrysta makrel.

Um ongi móðurskipini

Man kann spyrja, hví hesi onki søgdu, tá at kalla allur makrelurin fór av landinum uttan at skapa nevnivert meirvirði og arbeidsplass í Føroyum? Hví var tøgna tá? Var tað tí, at egininteressurnar tá vórðu nøktaðar?

Hetta skal ikki skiljast sum, at man ikki unnir manningum og reiðaríum í vinnuni góðar inntøkur. Tað er jú sera positivt. Men fakta er, at manningar og reiðarí hava framvegis góðar inntøkur.

Virðisøkingin frameftir

Komandi vikurnar skal tryggjast, at øll orka verður gagnnýtt til tess, at tey 55.000-60.000 tonsini, ið eftir eru at veiða av makreli og evt. sild, koma til hólvdar til matnað og til marknaðarprís.

Hóast makrelveiðan í ár er ein positiv og góð søga fyri Føroyar, so eru vit í landsstýrinum greið yvir, at hetta kann skipast upp aftur betur frameftir.

Ein eftirmeting skal gerast, tá sesongin er liðug, men greitt er, at størri dentur frameftir skal leggjast á at fáa ein pelagisku veiðuna veidda og virðisøkta av uppisjóvar- og verksmiðjuskipum og landbaseraðum framleiðsluvirkjum her í landinum.

Á tann hátt fæst uppaftur meira burturúr fyri Føroyar.